

JAARVERSLAG 2014 A.A. BREDIUSSTICHTING

In 2014 werd weer een intensief activiteitenprogramma van cursussen, studiebijeenkomsten, voordrachten, en concerten gerealiseerd, naast een kleine tentoonstelling over Siberië en een A.A. Brediusstichting-studiereis.

Cursussen:

25 jan., 15 febr., 15 mrt., 12 april, 17 mei, 18 okt., 15 nov., 20 dec. en 17 jan.: Spreek- en luistervaardigheid Russisch, cursus voor gevorderden. Filmfragmenten, literatuur en de geschiedenis van Rusland dienden als onderwerpen voor conversatie. Vooral de actualiteit bood veel stof voor soms verhitte discussies

1 febr., 22 febr., 22 mrt., 12 apr., 10 mei, 7 juni, 20 sept., 25 okt., 22 nov. en 13 dec.: Conversatie Nieuwgrieks, cursus voor gevorderden. Ook voor de deelnemers Nieuwgrieks vormde naast literatuur de Griekse politiek en economie dit jaar de stof voor discussie.

8 febr., 25 okt., 10 dec.: (Oud-)Kerkslavisch, cursus. Teksten uit de Evangelieën in verschillende redacties werden gelezen, vertaald en vergeleken, ook met afbeeldingen en teksten op iconen, naast gedeelten van Oudslavische heiligenlevens en de Oudrussische kronieken.

29 mei t/m 1 juni: 'Muziek in Kasteel Hernen', masterclasses viool en piano voor jonge musici vanaf 10 jaar, gegeven door Ilona Sie Dhian Ho en Michail Markov. Deze maal deed er zelfs een vijfjarige met zeer veel succes en inzet mee! Voor de veertiende maal werd deze intensieve cursus georganiseerd. Naast lessen werden de deelnemers begeleid bij hun zelfstudie; de violisten hielden zich bovendien ook bezig met ensemblespel. 'Muziek in Kasteel Hernen' bleek ook weer een uitstekende gelegenheid voor kennismaking met gelijkgezinden op muzikaal gebied. Alle deelnemers namen deel aan het altijd weer roerende slotconcert.

13 t/m 20 juni 2014: Icoonschilderen, cursus o.l.v. de Roemeense icoonschilder Cristinel Pâslaru. Thema voor de te schilderen icoon was 'De vurige hemelvaart van de Profeet Elia'. Beginners konden deze uitgebreide voorstelling beperken tot het portret van de heilige, hetgeen bijna voor alle deelnemers – ook niet-beginners – de meest haalbare optie bleek te zijn. Gedurende de avondbijeenkomsten werden o.l.v. Piet van der Heide thema's besproken als de betekenis van de heilige Elia, afbeeldingen van de heilige en de symboliek van het kleurgebruik op iconen.

Studiebijeenkomsten:

24 jan., 21 febr., 21 mrt. Didaskalion IV, oosters christendom en westerse cultuur, 'De Liefde', 6 studiebijeenkomsten op 3 dagen o.l.v. drs. Leo van Leijsen. De interesse binnen het Didaskalion (= 'leerhuis') gaat uit naar waar cultuur en spiritualiteit in Oost en West, maar ook traditie en hedendaagse wereld elkaar snijden. Bijbelteksten met betrekking tot de liefde en vroege commentaren daarop van vaak oosters christelijke kerkvaders werden gezamenlijk gelezen en besproken.

30 nov.: 'Joodse meditatieve zang', workshop o.l.v. Piet van der Heide. Op het programma stonden enkele meditatieve gezangen, ontleend aan het Hooglied en de Psalmen, op muziek van Shefa Gold, Nava Tehila en Ernst Thuring. Ter afsluiting van de bijeenkomst werden de ingestudeerde liederen tot klinken gebracht in de akoestisch rijke kapel van het kasteel.

Lezingen:

12 jan.: 'Moskou zonder het Kremlin', voordracht door dr. Peter van Nunen. Wanneer er over Moskou of Rusland gesproken wordt, gaat het meestal over kerken en kloosters. Toch bleek het verhaal over het andere Moskou niet minder interessante monumenten te onthullen en bovendien een indringend beeld te geven van het dagelijks leven van de Rus.

9 febr. : 'Griekse muziek, wat komt daar allemaal bij luisteren?', muzikaal omlijste presentatie door Michiel Koperdraat. De oorsprong van wat wij herkennen als Griekse muziek is te vinden in de Grieks-orthodoxe kerk: de lange, vaak diepe ondertoon, gezongen door mannenkoren, vormt het uitgangspunt voor solisten die in de kerk de sacrale gezangen zingen. Veel elementen van de ons bekende westerse, de Byzantijnse en de oosterse muziekcultuur blijken in de huidige Griekse muziek verenigd te zijn, waardoor deze een geheel eigen 'sound' heeft.

23 febr.: 'Portret van Rusland: een wandeling door de Russische kunstgeschiedenis', voordracht door drs. Pauline Michgelsen. Gedurende haar wandeling langs een aantal Russische portretten - van icoon tot hedendaagse foto, van parsoena tot realistisch portret, van stalen arbeider tot een klein visje van stof - vertelde de spreker het verhaal van de Russische kunst- en cultuurgeschiedenis.

9 mrt.: 'Aan de rand van het rijk: Armenië en Georgië', voordracht door Noyan Sahami. Grote wereldrijken kwamen op Transkaukasisch gebied niet alleen met elkaar in botsing maar hadden ook grote invloed op kunst en de unieke kerkarchitectuur. Ook de moderne, vaak dramatische geschiedenis kwam aan de orde: de machtsgreep van de Bolsjewieken onder leiding van Josef Stalin, en de Armeense genocide. Deze lezing werd ook georganiseerd n.a.v. en inleiding op de A.A. Brediusstichting-studiereis 2014.

16 nov.: Leo van Leijsen, 'De Byzantijnse liturgie', lezing. Met name de zang en het plechtige karakter van de Byzantijnse liturgie blijken grote aantrekkingskracht uit te oefenen. De vragen naar wat er onder de schoonheid van deze liturgie schuilgaat en hoe de vormen en structuren van deze mooie traditie beter verstaan kunnen worden werden uitvoerig besproken.

Concerten:

De Brediusstichting hecht eraan een podium te blijven bieden voor de vele getalenteerde musici van vooral klassieke muziek.

26 jan. Het Shekhina Trio, Lucie Štěpánová, cello, Peter Verelst, piano, en Boris Tsoukkerman, viool. Op het bijzondere programma werden werken tegenover elkaar gesteld uit de periode van de zeer vroege romantiek (het Pianotrio N1 in Bes groot D898 van F. Schubert) en uit de zeer late romantiek (het pianotrio op. 14 van G. Catoire).

23 mrt.: Quirine Scheffers, viool, en Laretta Bloomer, piano, speelden een geheel aan de romantische muziek gewijd programma.

1 juni: Slotconcert 'Muziek in Kasteel Hernen', waaraan alle deelnemers aan de cursus een bijdrage leverden.

9 nov.: Lisa Franken, piano en cello. Dubbeltalent Lisa Franken nam haar publiek mee op een muzikale reis door de tijd met haar programma 'Van Bach tot Debussy' waarbij ze afwisselend piano en cello speelde.

26 dec. Laretta Bloomer, piano. Gespeeld werden werken van J. Haydn, J. Brahms, C. Schumann, R. Schumann, F. Chopin en A. Khatchaturian, die door de pianiste op uiterst poëtische wijze, met soms slechts enkele woorden, ingeleid werden.

Naast onze eigen concerten werd in 2014 de ridderzaal driemaal ter beschikking gesteld van 'Muziek op Streek', dat musici uit Maas en Waal een podium biedt: 16 febr., het ensemble Klezchaverim; 13 april, vocaal ensemble Omnitet; 28 aug. het OriOnTrio: Cileke Angenent, altmezzo, Wolter Willemsen, piano, en Ephraim van IJzerlooij, cello.

Studiereis

De A.A. Brediusstichting-studiereis voerde van 23 augustus t/m 6 september langs indrukwekkende kerken, kloosters en monumenten in Armenië en Georgië. Dezelfde reis was ook in 2013 aangeboden. Toen kwamen er om allerlei redenen niet voldoende aanmeldingen binnen; in 2014 moesten er, volkomen onverwacht, zelfs belangstellenden teleurgesteld worden. Van Tbilisi voerde de reis noordwaarts, via verschillende kloosters en kerken, naar de schitterende Kaukasus vlakbij de Russische grens, en via een gedeeltelijk andere route weer zuidwaarts, o.a. langs het unieke rotsklooster van Vardzia, naar Armenië. De oude Armeense kerken zijn uniek met hun *gavits*, een grote narthex die niet alleen als toegang diende, maar ook als mausoleum, evenals de *khachkars*, kruisstenen, op enorme rechtopstaande stenen uiterst verfijnd uitgewerkte kruisen. Een dag relatieve rust in het drukke programma was voorzien aan het meer van Sevan.

Expositie

Van 28 dec. t/m 4 jan. was er een kleine expositie te bekijken getiteld 'De Trans Siberië Expres en het Baikalmeer', met foto's, enthousiast toegelicht door de fotografen Erwin Janssen Ruijs en Jeroen van Weert.

OVERIGE ACTIVITEITEN

Publicaties en initiatieven

- De Intensieve samenwerking met drs. Hans Thuis i.v.m. de afronding van zijn vertaling van de oudste Oost-Slavische kroniek, 'De vertellingen van de voorbije jaren' is in 2014 afgerond. De vertaling zal in 2015 uitgegeven worden.
- Met de werkzaamheden aan de uitgave van de akten van het derde symposium 'East and West in the Medieval Eastern Mediterranean: Antioch from the Byzantine Reconquest until the End of the Crusader Principality, III', dat al weer enige tijd geleden in Hernen plaatsvond,

is in 2014 na allerlei vertragingen een aanvang genomen. De bundel zal in 2015 of '16 uitkomen bij Peeters Press, Leuven, in de serie OLA.

- In samenwerking met de katholieke Vereniging voor oecumene in Den Bosch heeft de A.A. Brediusstichting in 2014 het initiatief genomen tot het opzetten van een internet-portal Oosters Christelijke Wereld. De doelstelling van deze beide organisaties is het stimuleren van belangstelling en begrip voor het cultuurhistorische Byzantijnse erfgoed (A.A. Brediusstichting) en de groei en de verdieping van eensgezindheid en samenwerking tussen christenen en Kerken uit het Westers en het Oosters christendom (Katholieke Vereniging voor Oecumene).

Doel van het POCW is in de eerste plaats de rijkdom van de oosters christelijke wereld voor een breed publiek te ontsluiten (cultuurhistorisch, historisch, religieus, modern). Het initiatief is tevens van belang geworden door de aanwezigheid van groeiende groepen emigranten uit de gebieden van de oosters christelijke wereld in Europa en de daarmee groeiende behoefte aan informatie over hun achtergrond.

Het is de bedoeling om, wanneer de site ontwikkeld is, (waarschijnlijk in 2015-16) samenwerking te zoeken met alle instellingen, stichtingen en verenigingen in Nederland die zich op enigerlei wijze bezighouden met Oost- en Zuidoost-Europa en het Midden-Oosten, om de portal inhoudelijk en financieel daadwerkelijk te realiseren .

Gebruik kasteel Hernen

De Stichting Vrienden van de Orthodoxe Kunst heeft in 2013 achtmaal gebruik gemaakt van de ruimtes in kasteel Hernen voor haar activiteiten.

De stichting **Muziek op Streek** heeft driemaal gebruik gemaakt van de ridderzaal voor haar concerten.

De samenwerking tussen de A.A. Brediusstichting en **de Stichting Gelders Landschap en Kasteelen** verliep met respect voor elkaars activiteiten; gebleken is dat een tolerant beleid t.a.v. het gebruik van elkaars ruimtes mogelijk is.